
De Juncto

HET RECHT IN BREDER PERSPECTIEF

Redactie Juncto

J.S.V.U. | FEB. 2025

Voorwoord

Februari, UTRECHT

Beste lezer,

Voor u ligt de Juncto. Het blad voor de rechtenstudent van de Universiteit Utrecht. Het heeft wat voeten in de aarde gehad om tot een blad te komen. Een halfgevulde commissie en een ietwat luie hoofdredacteur bezorgden het bestuur van de JSVU soms de nodige kopzorgen. Het proces duurde wel minder lang dan het wetgevingsproces in de Europese Unie, maar zeker langer dan de multiplechoicetest van ISBR.

Na inachtneming van de nodige zelfspot moet het leesvoer aan u worden verkocht. Schrijfster Jimin Lee neemt u mee op een reis naar uw eerste jaar rechten aan de UU, een soort Terug In de Tijd maar dan op papier. Dat eerste jaar betekende voor sommige heren een groei in de fascinatie voor bier. Een fascinatie die blijkbaar ook hand in hand kan gaan met het recht. Marten Kamp stelt u voor aan een eeuwenoud systeem omtrent bier, namelijk het 'Reinheitsgebot'. Eveneens is dat eerste jaar ook de start voor een professionele reis door de wereld van het recht. De eerste dag is iets wat Floris Verhagen als het begin van iets groters ziet en hij neemt u graag bij de hand met bekende voorbeelden en taalgebruik, waarbij schrijvers als W.F. Hermans en Bart van Loo verbleken. Uiteindelijk is het ook eens tijd om het Europees Parlement eens onder de loep te nemen. Op de UU raken docenten veelal niet uitgepraat over de Europese Unie, maar een kritische blik mist vaak. Daarom kijkt schrijver Milan Lohmeijer eens kritisch naar het democratische gehalte van het Europese Parlement.

Kortom, u kunt weer een hoop leren, lachen, verbazen maar hopelijk vooral genieten.

Zoals Jort Kelder altijd zegt: 'Blijven denken, blijven luisteren.'

Met gevoelens van de meeste hoogachting,

De redactie van de Juncto.

Ervaringen van een eerstejaars

J. Lee

Na veel studiekeuzestress had ik eindelijk de keuze gemaakt: het zou rechten worden. In Utrecht, want Tilburg leek te veel op Eindhoven (mijn thuis-thuis) en andere steden vond ik te ver weg om met de trein op en neer te gaan reizen. Daarnaast beviel de stad me: Utrecht leeft, bruist, de stad danst volop in en uit de maat.

Als voorbereide student had ik me keurig ingeschreven bij JSVU om alvast wat te weten te komen over de studie. Misschien was ik iets te ijverig toen ik alle readers bestelde die maar besteld konden worden. Later merkte ik namelijk dat ze helemaal niet nodig waren en dat ik juist andere readers nodig had voor de vakken die ik zou krijgen. Beetje geldverspilling.

Maar eerst het introkamp van JSVU. Ik twijfelde er helemaal niet over om me in te schrijven, hoewel het geen verplichte activiteit was. Zo vastbesloten als ik was om vrienden voor het leven te maken was ik ook nog naar de UIT-week geweest. Het was een leuke groep aan mensen, maar aangezien we allemaal naar verschillende scholen gingen vroeg ik me wel af of we nog contact zouden houden met elkaar. Maar bij de introweek zou het echt anders zijn, dacht ik bij mezelf.

Omdat ik het onzinnig vond om eerst vanaf (omstreeks) Eindhoven naar Utrecht te reizen en dan weer terug te gaan naar Someren, koos ik ervoor om zelf naar het introkamp te gaan en niet mee te gaan met de bus. Achteraf heb ik daar spijt van gehad: tijdens de busreis zat het hele groepje smurven behalve ik allemaal bij elkaar en moest ik uiteindelijk twee uur wachten op de locatie van het introkamp omdat de bus vertraging had. Niet echt een aanrader. Het introkamp zelf was gezellig, maar ik moest wel even wennen aan de broeierige studentensfeer. Ik vond het erg handig om alvast een beeld te krijgen van de mensen waarmee je het komende jaar om zult gaan.

Tegelijkertijd besepte ik dat de tweehonderd mensen die naar het introkamp gingen maar een heel klein gedeelte van de groep van zowat 1000 rechtenstudenten waren. Aangekomen bij de studie zag ik hier en daar wel wat bekende gezichten van het introkamp, maar omdat we over zoveel werkgroepen waren verdeeld hield de connectie al gauw op.

Ik had verwacht dat de universiteit zelfstandig zou zijn, maar ik verwachtte niet dat het zo individualistisch zou zijn. Je ziet de mensen van je werkgroep eigenlijk alleen maar tijdens de twee werkgroepen die je hebt in de eerste periode en daar houdt het dan op. Verder heb je de keus of je gaat naar hoorcolleges of niet. De eerste periode was ik echt een streber en gaf ik antwoord op elke vraag van de docent; de tweede periode zag ik het eigenlijk allemaal niet meer zitten. Ik dacht namelijk dat het allemaal wel goed zou komen met weinig studeren zoals in de eerste periode. Ik was ondertussen vergeten dat ik toen elke week 1,5 uur besteedde aan het herhalen van de behandelde stof en dat ik dat in deze periode niet meer deed.

'... ik zag het eigenlijk allemaal niet meer zitten.'

De tussentoets van verbintenissenrecht was voor mij een wake-upcall. Het zei tegen mij: "Rechten is echt niet zo makkelijk als het lijkt." Wakker geschrokken ging ik weer gemotiveerd aan de slag, waarna ik de tentamens in de tweede periode haalde.

De vrijheid en vrije tijd die Rechtsgeleerdheid bood was voor mij fijn. Ik merkte dat ik een veel zelfstandiger persoon werd dan op de middelbare school. Tegelijkertijd voelde ik me toch een heel klein beetje verveeld. Maar de leegte vulde ik met allemaal extra activiteiten rondom de studie, zoals de Junctocommissie, dus nu ben ik helemaal happy.

Enkel water, gerst en hop; is dat klein bier?

M. Kamp

Wie wel eens een biertje drinkt en verder dan kroonkurk kijkt, kan het opgevallen zijn dat op sommige bierflessen iets staat over een Reinheitsgebot. Hoewel deze term op het eerste gezicht doet denken aan een antisemitische term uit de jaren '30 van de vorige eeuw, is niets minder waar. Het is namelijk een van de oudste warenwetten ter wereld en is zeker voor rechtenstudenten een interessante kwestie. Om dit goed te begrijpen, zal eerst een beknopte geschiedenis worden weergegeven, vervolgens wordt de juridische context geschetst en ten slotte komt de huidige stand van zaken aan bod.

Al in de late middeleeuwen zijn er bij de verlening van stadsrechten aan Duitse, vooral Beierse, plaatsen bedingen opgenomen die vooruitlopen op een algeheel Reinheitsgebot. In deze bepalingen noemt men de uitsluitend toegestane ingrediënten van bier – te weten water, mout en hop. Mout is graan wat eerst gekiemd, en vervolgens gedroogd is. Bier wat gebrouwen is met meer ingrediënten, werd als niet-rein bestempeld en daardoor kon een sanctie volgen. Dit kon verschillen van inbeslagname tot publieke lozing van het betreffende bier. Pas veel later, bij de ontdekking ervan, werd het toevoegen van gist toegestaan.

In 1516 werd er één uniforme, geharmoniseerde wet van kracht dat bepaalde dat bier enkel water, gerst en hop mocht bevatten: het *Beierse Reinheitsgebot*. Zodoende konden bakkers rogge, tarwe en andere granen gebruiken voor broodproductie en hoefden zij niet te concurreren met bierbrouwers, waardoor hongersnoden werden beperkt. Ook werd hiermee het gebruik van hallucinerende kruiden, zoals alsem, zwart bilzekruid of moerastijm, in bier verboden. Wat interessant is om te lezen in deze wet, is dat enkel opzettelijk gebruik van andere toevoegingen wordt gestraft. Dit is te lezen in het woord ‘wissentlich’:

“*Wer diese unsere Anordnung wissentlich übertritt und nicht einhält*”¹

Belangrijk is om in ogenschouw te nemen dat het Reinheitsgebot enkel zorg draagt dat de private brouwerijen uitsluitend gerst gebruiken. Maar hoe gedroeg het gebod zich dan tot weizenbier, waar immers tarwe aan wordt toegevoegd? Het recht om weizenbier te brouwen was, met enkele uitzonderingen daargelaten, voorbehouden aan de Beierse heersers. De derde, en mijns inziens belangrijkste, reden waarom zij het Reinheitsgebot hebben ingevoerd, is dus om hun monopolie-positie te behouden. Pas in 1798 werd dit monopolie afgeschaft.

Afgezien van enkele kleine wijzigingen heeft het Reinheitsgebot erg lang kunnen bestaan. Bij de totstandkoming van de EEG werd het gebod steeds meer bekritiseerd door niet-Duitse bierbrouwerijen. Uiteindelijk duurde het tot 1987 toen het Hof van Justitie van de Europese gemeenschappen (hierna: HvJ EG) het Reinheitsgebot “niet gerechtvaardigd uit hoofde van de bescherming van de volksgezondheid” achtte² en derhalve in strijd met EU-wetgeving.³ Daarmee is het einde ingeluid van de handhaving van wat het HvJ EG de Duitse additievenregeling noemde. Echter, in Duitsland gelden momenteel nog steeds voorschriften⁴, ten aanzien van bereidingswijze voor bier, wat gebruikt wordt voor de heffing van accijns. Dit werpt niettemin geen belemmering op voor het vrije verkeer van goederen binnen de EU.

Vandaag de dag zijn nog steeds sporen te vinden van deze eeuwenoude warenwet. Zo predikt op sommige etiketten nog de vermelding dat het betreffende bier volgens het Reinheitsgebot gebrouwen is. En voor wie wel eens bier van bijvoorbeeld Weihenstephan drinkt, zal opmerken dat deze firma een Beierse Staatsbrouwerij is. Verfrissende feiten die aan vrienden op het terras verteld kunnen worden. Overigens kan schijn ook bedriegen. Zo wordt in een onder ons Utrechtse studenten alom bekend Duits-georiënteerd restaurant bier geschonken waar zelfs aardappelen in verwerkt zijn. Proost!

¹ Deutscher Brauer Bund e.V., *Der Wortlaut des Reinheitsgebotes* (online, bijgewerkt 10 februari 2025).

² HvJ EG 12 maart 1987, C-178/84, ECLI:EU:C:1987:126 (*Commissie/Duitsland*), ro. 38.

³ Art. 36 VWEU.

⁴ Art. 17 & 20 Verordnung zur Durchführung des Vorläufigen Biergesetzes 1993 (Duitsland).

De eerste dag!

F. Verhagen

Het is 08.45 wanneer je de trappen omhoog neemt. De eerste stappen door de classicistische natuurstenen ingang van bijna 400 jaar oud worden gezet. Het provinciewapen van Utrecht pronkt in goud bovenaan de karakteristieke rode deur. Op dat moment weet je het zeker; je bent binnen bij Janskerkhof 2-3 en je staat aan de aftrap van jouw studie rechtsgeleerdheid die zich afspeelt binnen de singels van de Domstad.

Zonder te weten hoeveel meer boeken jou nog te wachten staan, grap je gekscherend over de twee loodzware Kluwerboeken in jouw tas. De toga is nog ver en de wijsheid is nog pril. De eerste pagina's uit de studieboeken worden verslonden. Dagen worden gevuld met rede, plicht en vaak met een lange zit. Het is het begin, de eerste bladzijde, van een reis die leidt tot het genot in debat. Een aangewakkerd vuur dat in de toekomst vat.

De tijd verstrijkt en de colleges vullen de dagen met betogen, arresten en leerstukken. De bibliotheek wordt een tweede thuis, waar nachten in stilte worden doorgebracht met niets dan het zachte geritsel van pagina's en het monotone getik van toetsenborden. Langzaam maar zeker begint het recht niet langer slechts theorie te zijn, maar een levendig spel van argumenten, interpretaties en nuance.

Vrienden en studiegenoten worden bondgenoten in deze reis, samen worstelend met ingewikkelde casussen en eindeloze voetnoten. De eerste pleitervaringen brengen zenuwen, maar ook een groeiend besef: hier ligt een toekomst waarin woorden gewicht dragen en overtuigingskracht het verschil maakt.

Tussen de lange uren in de collegebanken en de levendige discussies in de cafés aan de Oudegracht of Nobelstraat ontstaat een diepgeworteld besef van rechtvaardigheid en verantwoordelijkheid. Met elke bladzijde, elk debat en elke gewonnen of verloren stelling groeit het

inzicht. De toga is nog ver, maar het fundament wordt gelegd.

Op een dag, vele bladzijden verder, zal de voordeur van Janskerkhof 2-3 opnieuw achter je dichtslaan. Niet als onwetende eerstejaars, maar als gevormde jurist – klaar om de arena van het recht te betreden, gewapend met kennis, ervaring en een ontembare drang om te pleiten voor wat juist is.

Maar voordat die dag aanbreekt, liggen er nog talloze uitdagingen op je pad. Tentamens die nachtenlange voorbereiding vergen, docenten die scherpe vragen stellen en je dwingen verder te denken dan de tekst op papier. Het recht blijkt geen statisch geheel, maar een dynamisch spel van precedent en interpretatie. De eerste keer dat je in de rechtszaal staat, zij het als toeschouwer of als deelnemer aan een oefenpleidooi, voel je het gewicht van het vakgebied dat je hebt gekozen.

De woorden van de grote denkers – Montesquieu, Locke, Hart, Dworkin – klinken niet langer als verre theorieën, maar als gereedschap waarmee je de werkelijkheid kunt duiden en beïnvloeden. Je leert niet alleen de wetten, maar ook hoe ze gevormd worden, hoe ze buigzaam kunnen zijn en hoe ze in de praktijk soms minder rechtvaardig uitvallen dan op papier.

Je ontdekt dat het recht meer is dan regels en vonnissen. Het is een wapen, een schild, een middel om verandering teweeg te brengen. Of je nu de rechtbank kiest, de wetenschap, het bedrijfsleven of de politiek, je begrijpt dat je als jurist een verantwoordelijkheid draagt.

En dan, op die laatste dag, wanneer de toga eindelijk geen verre belofte meer is, maar een tastbare realiteit, kijk je nog één keer om naar de rode deur van Janskerkhof 2-3. Dezelfde deur waar het allemaal begon. De eerste dag ligt ver achter je, maar de reis is nog lang niet ten einde. Dit is slechts het begin van iets groters.

Democratisch gehalte van het Europees Parlement is bedroevend

M. Lohmeijer

De Europese Unie is een organisatie die door menig politicus de hemel in wordt geprezen, maar door anderen wordt verafschuwed. Toch hebben we met de heren uit Brussel te maken en heeft Brussel veel invloed op onze samenleving en de inrichting van ons land. Zo worden Nederlandse producten gemeten aan Europese standaarden, zijn we gebonden aan 'solidaire' migratiewetgeving, mogen we nog nauwelijks mest uitrijden over onze weilanden en heeft het Erasmusprogramma de samenstelling van de studenten in Nederland ingrijpend doen veranderen. Deze korte opsomming van Europese invloed binnen Nederlandse beleidsterreinen laat zien dat de EU een machtige en invloedrijke unie is. De Europese politici prediken vaak over de noodzaak van de EU en haar voordelen, maar is de EU met haar parlement eigenlijk wel voldoende democratisch? Dat is de vraag die centraal staat in dit artikel.

Europees parlement

Ten eerste kijken we naar het Europees Parlement. Het EP is het enige orgaan van de EU dat direct gekozen wordt door haar burgers. Eens in de vijf jaar mogen wij ons uitspreken in het stemhokje op de Europese equivalenten van onze nationale partijen, die daarna opgaan in samenwerkingsverbanden van Europese politieke families (De eurosceptici, de extreemlinkse klik, de christendemocraten enz.).

Op het oog is dit een keurige vorm van volksvertegenwoordiging. Er zijn periodieke verkiezingen en de Europese macht en haar uitpattingen worden democratisch gelegitimeerd. Echter is het Europees Parlement wel geheel afhankelijk van voorstellen van de Europese Commissie en kan niet dergelijke voorstellen initiëren zoals de Nederlandse Tweede Kamer dit wel kan. Op een aantal beleidsterreinen heeft het Europees Parlement medebeslissingsbevoegdheid, maar niet op alle terreinen zoals de Nederlandse Tweede Kamer dit wel heeft. Vraagtekens zetten bij Europese beslissingen die niet het zegen van het parlement hebben gekregen, liggen in lijn met de democratische gedachte.

Bovendien is er in een functionerende democratie ruimte om als burgers de macht te controleren via de journalistiek en de media. Waar in Nederland parlementair verslaggevers soms als dolle hyena's achter Wilders of Schoof aanlopen, is dat in Brussel wel anders. Daar is er vaak pas grote media-aandacht bij grote besluiten en dan zie je vaak de landelijke kopstukken dezelfde mening verkondigen maar dan op het toneel in Brussel. Het effect is dus dat de zichtbaarheid van Europese politici behoorlijk betreurend is. Een test om dit te beproeven is eenvoudig, noem 5 Nederlandse politici uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal en 2 uit het Europees Parlement. Zeer waarschijnlijk schud je de 5 kamerleden eenvoudig uit je mouw zoals je ook met het refrain van Terug In De Tijd doet op een mooie donderdagavond. Het wordt intrigerend als we aanvangen met het tweede deel van de beproeving. Nog waarschijnlijker loop je daar vast. Misschien noem je een naam van degene op wie je hebt gestemd, maar daar blijft het bij. Als auteur durf ik te wedden dat er meer Nederlanders zijn die de grote hits van Tino Martin kennen dan dat er Nederlanders zijn die weten wie er voor Nederland in het EP zitten. Ik als auteur hoor bij de groep van Tino Martin, jij ook?

Ruimte voor verbetering

Partijen als Volt en D66 pleiten voor verdere Europese integratie. Daar kan je een hoop van vinden, maar als je die politieke transitie wilt doorstaan is het hebben van een functionerend parlement met veel invloed bittere noodzaak. Dat betekent in mijn optiek volledige medebeslissingsbevoegdheid. Gezien democratische legitimering van beleid eminent is in deze meanderende wereld. De mogelijkheid om een individuele eurocommissaris naar huis te sturen zodat er actief gecontroleerd kan worden op het beleid van de commissaris is geen gek idee in een parlementaire democratie. Of je nu links of rechts bent, meer macht voor het parlement is belangrijk. Het parlement zou de spreekbuis van de ganse Europese bevolking moeten zijn. Laten we dat waarmaken.

